"ఏమండీ రావుగారూ! అంతా సిద్ధమేనా? ఆ పూలదండలు ఎక్కడ పెట్టారు?" హడావుడిగా వస్తూ అడిగారు సత్యంగారు.

"ఆఁ...ఆఁ.. అంతా సిద్ధమే! ఆ పెద్ద పూలదండ వేరేగా పెట్టాను. చూశారూ అది మన ముఖ్యమంత్రిగారికని ప్రత్యేకంగా చేయించాను.ఇక పోతే కూల్‌డ్రింక్సకని మన కుమార్‌గారికి చెప్పాను. అవి కూడా వచ్చేస్తాయి. డిన్నర్ ఏర్పాట్లూ అవీ విశ్వంగారు చూస్తున్నారు." మరింత హడావుడిగా చెప్పారు రావుగారు.

వాళ్ళిద్దరూ కమిటీ పెద్దలు. ఈ రోజు రవీంద్ర భారతిలో అత్యంత వైభవంగా జరగబోతున్న సన్మానానికి సన్నాహాలు చేస్తున్నారు.

అవును! సన్మానం! ఎవరికో కాదు—నాకే! ఆ మాట తలచుకున్నప్పుడల్లా ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతున్నంత ఆనందం. నాలాటివాడికి రవీంద్ర భారతిలో, అందునా ముఖ్యమంత్రిగారిచేత సన్మానం!

నా జీవితంలో మరిచిపోలేని మధురమైన రోజు. నా జీవితానికో సార్థకతా, నా సంగీత ప్రావీణ్యానికో గుర్తింపూ, నా పేదరికానికి విముక్తి లభిస్తున్న అత్యంత విలువైన రోజు.

పుట్టు గుడ్డివాడినైన నేను ఈ విశాల ప్రపంచాన్ని చూడలేక పోయినా, చిన్నప్పటినుంచీ అభ్యసిస్తున్న వయొలిన్ వాద్యంతో సంగీత ప్రపంచంలో విహరించాను.

ఏ పూర్వజన్మ పాప ఫలమో తెలియదుగానీ గుడ్డివాడుగా పుట్టిన నేను పదో ఏటనే తల్లినీ, తండ్రినీ పోగొట్టుకున్నాను. ఓ మహానుభావుడి సహాయంతో వయొలిన్ వాద్యాన్ని నేర్చుకున్నాను. సరస్వతీ కటాక్షం వల్ల సంగీతాన్ని నేర్చుకోగలిగాను. కాని, లక్ష్మీకటాక్షం లేక నిత్యం పేదరికాన్ని అనుభవిస్తూనే ఉన్నాను.

నేనేగాని కళ్ళుండి చూడగలిగి ఉంటే ఏ కూలీ నాలీ అయినా చేసుకుని బ్రతకగలిగి ఉండేవాడిని. అవి లేకనే ఇంత దీనాతిదీనమైన ప్రాధేయపు బ్రతుకు బ్రతుకుతున్నాను.

అప్పుడప్పుడూ చిన్న చిన్న కచేరీలలో పక్కవాద్యంగా పనిచేశాను. అప్పుడు వాళ్ళిచ్చిన డబ్బుతో కొంతకాలం వెళ్ళేది. తరువాత మళ్ళీ మామూ లే!

సన్మానం

వేదుల రమణామూ

అలా ఒకసారి కచేరీ చేస్తుండగా సత్యంగారితో పరిచయం జరిగింది. అతను నన్ను పైకి తీసుకువస్తానని, మంచి విద్వాంసులతో సమానమైన గుర్తింపు కల్పిస్తానని మాట ఇచ్చారు. ఆనాటి మాటల ఫలితమే ఈ నాటి ఈ సన్మానం!

ఉదయం ఎప్పుడో సత్యంగారింట్లో తిన్న కొంత టిఫిన్ తప్ప నిన్నటినుంచి ఏమీ లేదు. చాలా ఆకలిగా ఉంది. ఆకలిని ఓర్చుకో గలిగినా ఈ రోజు జరగబోయే కచేరీని రక్తి కట్టించి, నా గురించి ఎంతో కష్టపడుతున్న సత్యంగారికీ, అతని సంఘానికీ పేరు తెప్పించాలంటే నాకు శక్తి కావాలి. కనీసం అందుకైనా నేను ఏదైనా తినాలి.

ఎవరినైనా ఏమైనా అడుగుదామంటే అందరూ చాలా బిజీగా ఉన్నారు.

"చూడండి రావుగారూ! మీరన్నీ చెప్పింది సరాసరి ఆరున్నరకల్లా కచేరీ ప్రారంభం కావాలి! ఎనిమిదిన్నర వరకు కచేరీ అవుతుంది. ఆ తరువాత సన్మాన కార్యక్రమం జరుగుతుంది" అంటూ రావుగారికి ఎలా ఎలా చేయాలో వివరిస్తున్నారు సత్యంగారు.

నాకు చాలా దగ్గరగా వచ్చినట్టున్నారు. మాటలు అందుకే బిగ్గరగా వినిపిస్తున్నాయి. వారితో చెప్పి ఏదైనా తినడానికి అడిగితే బాగుండుననుకున్నాను.

"సత్యంగారూ! మీరు శ్రమ అనుకోకపోతే ఎవరి ద్వారానైనా నాకు కొంత టిఫిన్ తెప్పించండి. నేను ఉదయం నుంచి ఏమీ తినలేదు. చాలా ఆకలిగా ఉంది." ఆకలికి ఓర్చుకోలేక సిగ్గుపడుతూ

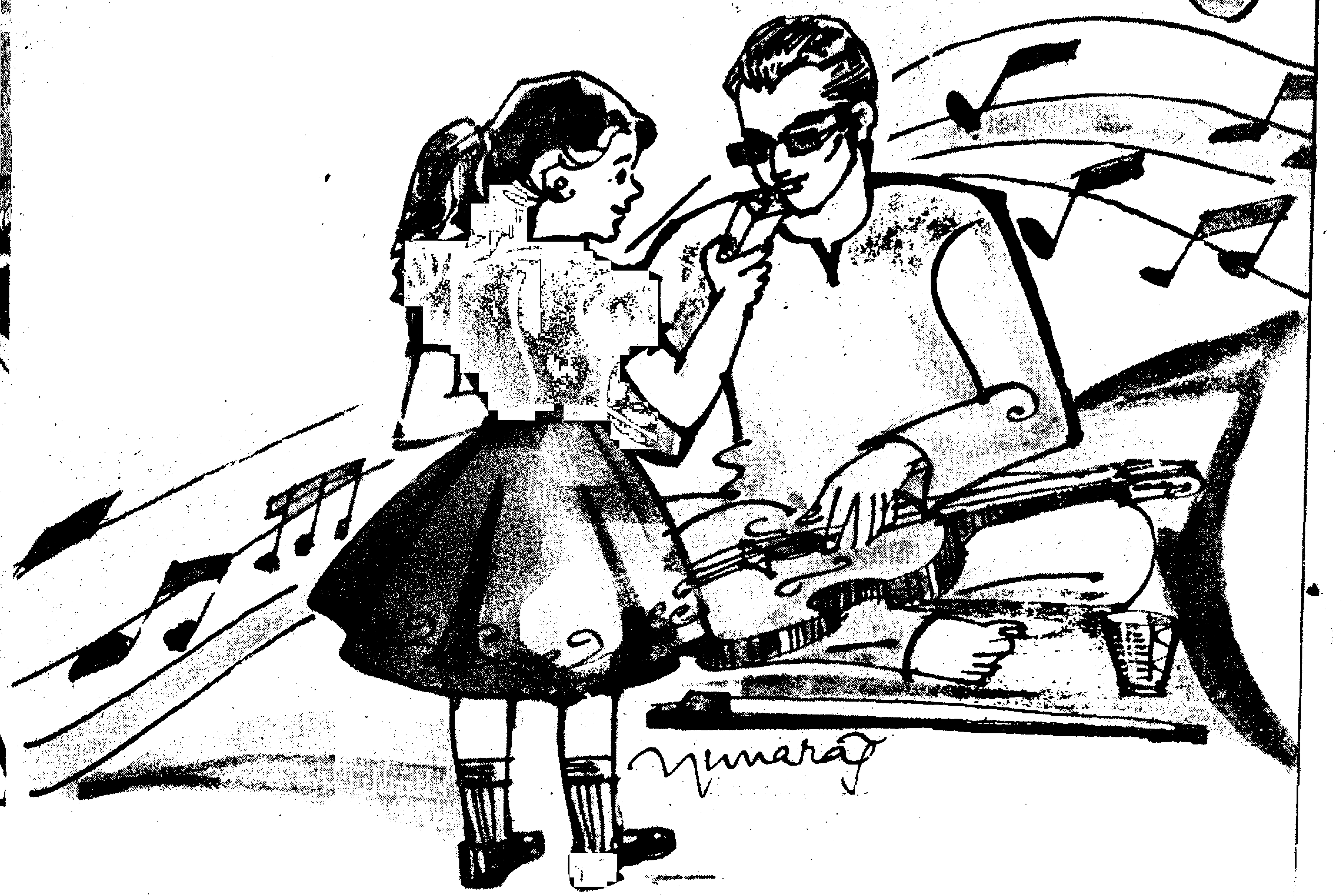

అడిగాను.

"చూడండి రావు గారూ! పాపం శర్మగారికి ఆకలేస్తూందట. మీరు కాస్త ఎవరినైనా పంపించి టిఫిన్ తెప్పించండి" అంటూ సత్యంగారు రావుగారికి ఆ పనిని పురమాయించారు.

అరగంట గడిచిపోయింది. సత్యంగారి మాట విన్న వెంటనే "అలాగే" అంటూ బయటకి వెళ్ళిన రావు గారి జాడేలేదు. మరి కాస్సేపటి తరవాత రావుగారు వస్తే ఆయనకు మళ్ళీ గుర్తు చేశాను.

"నేను కుమార్ గారికి చెప్పానండీ! ఆయన తెస్తానని చెప్పారు. నేనూ ఆయన కోసమే ఎదురు చూస్తున్నాను"అంటూ మళ్ళీ బయటికి వెళ్ళిపోయారు రావుగారు.

కొద్ది సేపటి తరవాత కుమార్ వచ్చి "రావుగారు మీ కోసమని టిఫిన్ తెమ్మనమని చెప్పారు. కానీ నేను ఆ కూల్‌డ్రింక్స్ వాడి దగ్గరికి వెళ్ళిరావటంలో టైం దొరకలేదు. అంచేత నేను విశ్వంగారికి చెప్పాను. అతను తెస్తానన్నారు" అని వచ్చినంత హడావుడిగానే వెళ్ళిపోయారు.

నాలో ఆకలి తీవ్రమౌతూంది. కానీ ఏం చేయడానికీ పాలుపోవడం లేదు. అందరూ బిజీగానే ఉన్నారు. ఏం చేయాలా అని ఆలోచిస్తూంటే సత్యంగారు వచ్చారు.

"చూడండి శర్మగారూ! మీరు సిద్ధమే కదా! అంతా వచ్చి కూర్చున్నారు. కొద్ది సేపట్లో కార్యక్రమం ప్రారంభించాలి" అని చెప్పి వెళ్ళిపోయారు. సత్యంగారు.

అతనితో మళ్ళీ టిఫిన్ గురించి ప్రస్తావిద్దామనుకున్నాను గాని, కార్యక్రమానికి టైం అయిపోవడంతో మరి అడగలేకపోయాను. ఏం చేయగలను? నా అసమర్థతను, నిస్సహాయతను మరోసారి తిట్టుకున్నాను.

మైకులో జరగబోయే కార్యక్రమాన్ని గురించి ఎనౌన్స్ చేస్తున్నారు. ఆరున్నర నుంచి ఎనిమిది వరకూ విరామం లేకుండా కచేరీ, ఆ తరవాత సన్మాన కార్యక్రమాలు జరుగుతాయట.

అంటే ఇంకా మూడు గంటల సేపు ఈ ఆకలిని ఓర్చుకోవాలి. కనీసం 'టీ' అయినా ఇస్తే బావుండుననుకున్నాను. కానీ అడగాలంటే ఏమనుకుంటారోనని భయమేసింది.

సత్యంగారొచ్చి నన్ను చెయ్యి పట్టుకుని స్టేజి మీదకు తీసుకువెళ్ళారు. కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించమని చెప్పారు.

నాకు కాస్తయినా తిండి పెడుతోన్న నా వయొలిన్‌ను ఆప్యాయంగా స్పృశించి, మనసారా నమస్కరించాను. 'భగవంతుడా! ఈ రోజు జరగబోతున్న ఈ కార్యక్రమం వలన నాకూ, ఈ సత్యం గారి సాంస్కృతిక సంఘానికీ మంచి పేరు తేవాలి. కచేరీ చేయడానికి నాకు పరిపూర్ణమైన శక్తినీ, ఉత్సాహాన్నీ, ఈ ఆకలిని కనీసం మూడు గంటల సేపు ఓర్చుకో గలిగే సహనాన్నీ ప్రసాదించు' అని మనసారా మనస్సులో ప్రార్థించాను.

"వాతాపి గణపతిం భజే..." అన్న గణేశ స్తుతితో కచేరీ ప్రారంభించాను. అన్నమాచార్య కీర్తనలు, పురందరదాసు కీర్తనలు ఎన్నో వాయిస్తున్నాను. ప్రేక్షకులు ఆనందోత్సాహాలతో, చప్పట్లతో నన్ను ప్రోత్సహిస్తున్నారు.

రామదాసు కీర్తన వాయించడం మొదలెట్టాను.

"ఏ తీరుగ నను దయచూ సెదవో ఇనవంశోత్తమ రామా! నా తరమాభవసాగర మీదను..." అద్భుతంగా సాగుతూంది కీర్తన.

కానీ నా ఆకలి కూడా తీవ్ర స్థాయికి చేరుకుంటూంది. కడుపులో పేగులు చేస్తున్న ఆకలి గోలకి సానుభూతి చూపించాలని కాబోలు నా కళ్ళు వర్షించటం మొదలెట్టాయి. "నా తరమా ఈ క్షుద్బాధను ఓర్చుట...రామా!" అన్నట్లుగా ఉంది నా పరిస్థితి. కచేరీ పూర్తయింది. సత్యంగారు స్టేజిమీదకు వచ్చి నాతో కరచాలనం చేశారు. ఇక సన్మానం మొదలవుతుందని మైకులో చెప్పారు.

రావుగారి స్వాగతోపన్యాసంతో మొదలైంది సన్మాన కార్యక్రమం. ఆయన మాట్లాడుతూ..."ఈ రోజు ఈ శర్మగారు మీ అందరికీ వీనులవిందైన సంగీతాన్ని అందించగలిగారంటే అది కేవలం శ్రీ సత్యం గారి గొప్పదనమే!"

"మట్టిలోని మాణిక్యాల్ని వెదికి వెలికి తెచ్చి వాటికి విలువ నివ్వడం, నలుగురిలో వారికి గుర్తింపుని కలుగజేయడం ఆయన కళాహృదయానికి నిదర్శనం! ఇది వారి నిత్య కర్తవ్యం"అంటూ ఎన్నో విషయాలు సత్యం గారి గురించి చెప్పి ముగించారు.

తరవాత ముఖ్యమంత్రి గారి ఉపన్యాసం మొదలైంది. ఆయన మాట్లాడుతూ "కళాపోషకులు, కళాహృదయులు శ్రీ సత్యంగారు, మరియు రావుగారు ఈ సన్మానానికి పూనుకుని ఇంత వైభవంగా ఈ కార్యక్రమం జయప్రదం కావటానికి కారకులయ్యారని వారిని మనఃస్ఫూర్తిగా అభినందిస్తున్నాను.

శ్రీ శర్మగారు పుట్టుగుడ్డి వారైనప్పటికీ మనసందరినీ వీనులవిందైన సంగీతంతో ఆనందంలో ముంచేశారు. ఆయనను హృదయపూర్వకంగా అభినందిస్తున్నాను. ఈ సందర్భంగా మీకు ఓ శుభవార్త చెప్పాలనుకుంటున్నాను" అన్నారు.

నాలో ఒక్కింత అలజడి, ఉద్వేగం, ఏమిటో తెలియని ఆసక్తి... ఏమిటా శుభవార్త అని శ్రద్ధగా విన్నాను. ముఖ్యమంత్రి గారు చెబుతున్నారు.

"ఈ సన్మానానికి అహర్నిశలూ కష్టపడి పనిచేసిన శ్రీ సత్యంగారి సాంస్కృతిక సంఘానికి లక్ష రూపాయలు విరాళంగా ప్రకటిస్తున్నాను" అంటూ ప్రేక్షకుల కరతాళధ్వనుల మధ్య ముగించారు ఉపన్యాసాన్ని.

నా పురోభివృద్ధికి పాటుపడిన శ్రీ సత్యంగారి సంఘానికి విరాళం లభించినందులకు ఆనందంగా ఉన్నా, నా గురించి ఏమైనా అంటారనుకున్న నాకు నిరాశే మిగిలింది. ఎవరి ఉపన్యాసంలో కూడా నా గురించిగాని, సంగీతాన్ని గురించి గాని చెప్పకపోవడంతో అసంతృప్తి కలిగింది.

ఎంత నిగ్రహించుకుందామన్నా ఆగని ఆకలి వల్ల ఈ సన్మాన సభ ఎంత వేగం ముగుస్తుందా అనిపించింది. ఎంతో ఆనందాన్ని

"మన స్నేహం మూడు-పువ్వులు ఆరు కాయలుగా అభివృద్ధి చెందాలంటే ఎలా?" అడిగాడు రాము రవిని. "ముందు ఓ వంద రూపాయలుంటే అప్పివ్వు గురూ" అడిగాడు రవి.

-ఎల్.పి. చంద్ర

చేకూరుస్తుందనుకున్న ఈ సన్మానం మాటిమాటికీ నా కళ్ళలో కన్నీరు తెప్పిస్తూంది. ఇక ముఖ్యమంత్రిగారు నాకు శాలువ కప్పి, త్యాగరాజస్వామివారి విగ్రహాన్ని బహూకరించారు. ఎంతోమంది మినిస్టర్లు, పెద్ద పెద్ద ఆఫీసర్లు వచ్చి వారికి తోచిన కానుకలు ఇస్తున్నారు. కానీ నా ఆలోచన అంతా వారిస్తున్న కానుకలమీదగానీ, వారి పొగడ్తల మీదగానీ లేదు.

చివరగా ఒక పెద్ద ఆఫీసరు తన అయిదేళ్ళ పాపను ఎత్తుకుని స్టేజిమీదకు వచ్చారు. ఆఫీసరు తన చేతిలో నున్న కానుకను నాకిచ్చి, తన పాపతో..."పాపా! అంకుల్‌కు నమస్తే చేయమ్మా!" అన్నారు.

"నమస్తే అంకుల్!" అని పాప ఎంతో ముద్దుగా అంది. "మీరు ఎంతో బాగా వాయించారు అంకుల్. మీరు చూడలేర్ట కదా! పాపం కదా! డాడీ! నేను ఈ బిస్కట్ పాకెట్ అంకుల్ కిచ్చేదా?" అంటూ చిలకలా ముద్దు ముద్దుగా తండ్రి నడిగింది.

"తప్పకుండా ఇవ్వమ్మా" అన్నారు తండ్రి. తండ్రి తన కోసం కొనిచ్చిన బిస్కట్ పాకెట్‌ను నా చేతిలో పెట్టింది "తీసుకోండి అంకుల్" అంటూ.

ఆ పాకెట్‌ను అందుకున్న నాకు ఆ పాప ఔదార్యానికి, మంచిమనస్సుకు నా హృదయం ద్రవించింది. నా గురించి ఏదేదో చేస్తున్నామన్న కృత్రిమమైన వీళ్ళ ప్రవర్తనతో విసిగి వేసారి బీటలువారిన నా హృదయంపై ఈ పాప ఆప్యాయంతో మాట్లాడిన మాటలు స్వాతి చినుకులు చల్లినట్లయింది.

"అమ్మా! ఆకలి"అని అడగకుండానే నా కేమి కావాలో సమకూర్చి, బ్రతికున్న కొద్ది కాలమైనా నన్ను అల్లారుముద్దుగా పెంచిన అమ్మ మధుర స్మృతులు ఈ పాప ముద్దుమాటలతో గుర్తొచ్చాయి. ఆ చిన్నారి పాపలో మా అమ్మను ఊహించుకున్నాను.

"పాపా! నీ ముద్దు మోహాన్ని చూడలేని నేను దురదృష్టవంతుణ్ణమ్మా! నువ్విచ్చిన ఈ బిస్కట్లు ఈ రోజు జరిగిన సన్మానం కన్నా, ఇన్ని వేల రూపాయల విలువచేసే కానుకలకన్నా గొప్పవమ్మా! ఇంతమంచి మనసున్న నిన్ను కన్న తల్లితండ్రులు అదృష్టవంతులమ్మా!" అని పాపను ఆప్యాయంగా ముద్దాడాను.

"టాటా అంకుల్" అంటూ వెళ్ళిపోయింది. ఆ అనుభూతి నుంచి తేరుకుని అపురూపమంటూ బిస్కట్లు తిని ఆకలిని చల్లార్చుకున్నాను.

తక్కిన కార్యక్రమాలు పూర్తయ్యాక సత్యంగారొచ్చి వారింటికి తీసుకెళ్ళారు. జరిగిన సంఘటనలను, ముఖ్యంగా పాప సహృదయతను తలచుకుంటూ ఉండగా చాల సేపటి దాకా నిద్ర రాలేదు. ప్రక్క గదిలో నుండి మాటలు స్పష్టంగా వినిపిస్తున్నాయి.

"చూశావా! నేను చెప్పలేదుటే ఎవరినైనా ఇలాంటి గుడ్డి, కుంటివాళ్ళను తీసుకొచ్చి గొప్పగా సన్మానం చేస్తే మనకు పేరూ, డబ్బూ వస్తుందనీ! ఈ నాడిచ్చిన విరాళంలో కనీసం సగం మనం మిగుల్చుకోవచ్చు." సత్యంగారు భార్యతో చెబుతున్నారు.

అంతే! ఇక ఆ మాటలు వినలేక, నాకు అంధత్వంతోపాటు చెముడు కూడా వస్తే బాగుండుననిపించింది. ★